herpy

GEKKOER

Teratoscincus roborowskii

En oransje ørkengekko med store froskeøyne fra Turpan-forsenkningen i det nordvestlige Kina. Den er nattaktiv, graver sine egne ganger i sanden og har store, takteglaktige skjell som rasler når den svinger halen. Den er robust når forholdene er riktige, men må ha det tørt og en kjølig vinterpause.

Familie: Sphaerodactylidae Engelsk: Turpan wonder gecko Tidligere navn: *Teratoscincus toksunicus* Publisert 14. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**8-9 cm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**8-15 år**
Aktiv	**Om natten**
Levevis	**Bakkelevende og gravende**
Biotop	**Ørken og halvørken**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**90 × 45 × 45 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**26-30 °C**
Varmeplass	**32-35 °C**
Temperatur, natt	**17-20 °C**
Luftfuktighet	**20-40 %**
UVB	**Valgfritt**
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Kull per år	**2-4**
Inkubasjon	**70-110 dager** ved 27-29 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Teratoscincus roborowskii har store øyne uten øyelokk og med loddrett pupill, og de gir dyret et froskeaktig uttrykk. Skjellene på kropp og hale er store, tynne og ligger som takteglstein. Når gekkoen føler seg truet, krummer den ryggen og svinger halen fra side til side, slik at skjellene rasler.

Jacques von Bedriaga beskrev arten i 1906 og oppkalte den etter den russiske oppdageren Vsevolod Roborovskij. Den har i perioder vært slått sammen med både *Teratoscincus scincus* og *Teratoscincus przewalskii*, men genetiske og morfologiske undersøkelser har vist at den er en selvstendig art. *Teratoscincus toksunicus* regnes som et synonym. Slekten hører til familien Sphaerodactylidae.

Voksne dyr måler 8-9 cm fra snute til kloakk, og totallengden oppgis til 15-17 cm. Hannene har et litt bredere hode enn hunnene. De voksne er overveiende oransje med uregelmessige mørke flekker på oversiden og lysere sider og buk. Ungene har tynne mørke tverrbånd som forsvinner med alderen. Unge dyr kan krølle halen fram over ryggen som en skorpion, og mye tyder på at de etterligner giftige skorpioner som lever på samme sted. Det finnes ingen pålitelige vekttall.

Av slektens arter er det denne som oftest selges, og den oppdrettes jevnlig. Den er nervøs og tåler håndtering dårlig, så den er best å iaktta. Halen kan kastes og vokser ut igjen som en mer avrundet stump.

Utbredelse og leveområde

Arten finnes bare i Kina, i Turpan-forsenkningen i den autonome regionen Xinjiang. Den er funnet fra omtrent 100 m under havnivå og opp til ca. 470 meters høyde, og det samlede området den forekommer i, anslås til knapt 7.000 km².

Typeeksemplaret ble opprinnelig oppgitt fra oasen Ssatschsheu (Dunhuang) i Gansu, men arten finnes ikke der, og etiketten er sannsynligvis blitt forvekslet. Funn utenfor Turpan-forsenkningen på kartet stammer fra dyr i fangenskap eller feilbestemmelser.

> **Naturlig utbredelse:** Kina.

LEVEOMRÅDE

Gekkoen lever i tørt kratt og sandørken. Turpan-forsenkningen er et av de tørreste og varmeste stedene i Kina, med en årlig nedbør på bare omtrent 16 mm. Dødt tre og gamle busker er viktige som skjul, matsøksområde og til å regulere temperaturen. Om dagen ligger dyret i selvgravde ganger som ofte er over 20 cm dype, og om natten kommer det fram, aktivt ved temperaturer fra omtrent 17 til 41 °C.

Fra oktober til slutten av mars overvintrer gekkoen i hulen sin. Om våren lever den mest av maur og biller, men fra juli, når kapersbuskens frukter modnes, kan fruktene utgjøre størstedelen av kosten. Gekkoen sprer kapersens frø, noe som er uvanlig for en gekko.

Stell

TERRARIET

Et par trenger et terrarium på minst 90 × 45 × 45 cm (lengde × bredde × høyde). Et enkelt dyr kan klare seg i 60 × 40 × 40 cm, men større er alltid bedre, fordi gekkoen er aktiv og går mye rundt om natten. Gulvarealet betyr mer enn høyden, siden den lever på bakken.

Bruk et 10-15 cm tykt lag av vasket lekesand blandet med leire eller ørkenjord, slik at dyret kan grave ganger som holder. Det dype sandlaget beskytter også de skjøre eggene. Innred med flere skjul av korkrør, flate steiner og bark, minst ett i den varme og ett i den kjølige enden. Steiner skal stå direkte på bunnen av terrariet og ikke oppå sanden, slik at de ikke velter ned over dyret når det graver.

Terrariet skal ha god ventilasjon og tørt bunnsubstrat. Sett vannskål og eventuelle fôrskåler på en flat stein, slik at det ikke kommer sand oppi.

TEMPERATUR

Gekkoen må ha en tydelig temperaturgradient med 26-30 °C om dagen og et varmt område på 32-35 °C under en varmelampe eller over en varmeplate. Om natten kan temperaturen falle til 17-20 °C eller vanlig romtemperatur.

Det finnes bare få dokumenterte tall for akkurat denne arten. Tallene bygger på erfaringer med arten i terrarier (omtrent 27-28 °C om dagen og 35 °C lokalt) og med den nært beslektede *Teratoscincus scincus*. Bruk termostat og et digitalt termometer i begge ender.

I naturen overvintrer arten fra oktober til mars. I terrariet brukes en kjølig periode på omtrent to måneder ved ca. 15 °C, der varmelampen er slått av. Bare dyr i god kondisjon må gå i vinterhvile.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Arten kommer fra et av Kinas tørreste strøk og skal holdes tørt med 20-40 % luftfuktighet. Ikke spray hele terrariet. Et lite fuktig skjul med lett fuktig sphagnum hjelper dyret med hudskiftet og gir det et sted å søke fuktighet.

Ha alltid en lav skål med friskt vann, som skiftes jevnlig. Konstant fuktig sand gir hudproblemer og sopp, så sanden skal være tørr mesteparten av tiden. Eggene skal også holdes tørt, se avsnittet om inkubasjon.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon Les mer: Inkubasjon av egg

LYS OG UVB

Arten er nattaktiv og klarer seg uten UVB når fôret er pudret med D3-vitamin. Man kan likevel gi et svakt UVB-rør i den varme enden, slik at UV-indeksen høyst er omtrent 1-2 der dyret kan komme til, med skjul og skygge ved siden av. Det er ikke undersøkt for arten, og UVB er derfor oppgitt som valgfritt.

Bruk en daglengde på omtrent 12 timer om sommeren og 10 timer om vinteren, styrt av en tidsbryter. Om natten skal terrariet være mørkt. Er det behov for natteoppvarming, bruk et keramisk varmelegeme eller en varmeplate, ikke farget lys.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

I terrariet lever gekkoen av insekter. Gi variert levende fôr: sirisser, gresshopper, dubia-kakerlakker og av og til melorm. Voksmøllarver er godbiter og skal bare være en liten del av kosten. Insektene skal være mindre enn avstanden mellom dyrets øyne.

Voksne dyr fôres annenhver eller hver tredje dag, unger daglig. Arten blir lett for feit, så følg med på vekten og halerotas omfang. Pudre insektene med kalk ved de fleste måltidene og med et vitaminpulver med D3 én gang i uken. Har dyret UVB, kan det gis mindre D3.

I naturen spiser arten også frukt, særlig kapers. Det er ikke vist at frukt er nødvendig i fangenskap, men du kan prøve å tilby litt moden frukt eller fruktgrøt til gekkoer som variasjon.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Gekkoen er sky og nervøs og ligger skjult i hulen sin om dagen. Mange dyr blir aldri riktig tamme, og håndtering stresser dem og kan få dem til å kaste halen. Ta dem bare opp når det er nødvendig, og da lavt over et mykt underlag. Ta aldri tak i halen.

I naturen lever dyrene mest alene, men hann og hunn ses av og til i samme hule. I terrariet holdes de enkeltvis eller parvis. Hold aldri to hanner sammen. Voksne dyr kan spise unger, så ungene må ha sin egen boks. Følg med på bitt og skader, og skill paret hvis det oppstår uro, eller det ene dyret går ned i vekt.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene kjennes på det bredere hodet og på de to bulene ved halerota, der hemipenis sitter. Det finnes ingen pålitelige tall for når arten blir kjønnsmoden. Sett først dyrene til avl når de er fullt utvokste og i god kondisjon. Hunner som er for små eller tynne, mister lett kalk og kan ta skade av egglegningen.

PARRING

Vinterhvilen er nøkkelen til avl, og dyr uten en kjølig periode formerer seg sjelden. Den varer typisk omtrent to måneder ved ca. 15 °C med kortere dager, og dyrene fôres ikke i den perioden. Øk deretter temperatur og daglengde over et par uker, og fôr rikelig.

Par og små grupper kan fungere, og et par som går godt sammen, kan bli sammen. Arten er bare oppdrettet i begrenset omfang, så vær forberedt på å prøve deg fram.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger ett eller to hardskallede, men svært skjøre egg om gangen og opptil fire kull i året. Hun graver eggene ned i tørr sand, gjerne under busker i naturen. Gi henne et område med 10-15 cm dypt, løst sand i den varme enden, slik at eggene ikke blir knust når hun beveger seg.

Gi hunnen rikelig med kalk og insekter i sesongen, og stopp avlen hvis hun går ned i vekt.

INKUBASJON

Eggene skal inkuberes på tørt substrat. Fuktig substrat dreper fostrene. Legg dem i tørr sand i en ventilert boks uten å vende dem. Man kan sette en liten kopp vann i boksen, men utenfor substratet og uten kontakt med eggene, slik at lufta ikke blir helt tørr.

Ved 28 °C klekkes eggene etter omtrent 90 dager. Tallene for arten er få, så regn med 70-110 dager avhengig av temperaturen. Hos den nært beslektede *Teratoscincus scincus* oppgis 90-110 dager ved knapt 28 °C. Det er ikke kjent om temperaturen bestemmer kjønnet. Vent lenge før du kaster et egg.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er små og nervøse. Hold dem enkeltvis i en liten faunaboks med tørr sand, et skjul, et lite fuktig skjul og en lav vannskål, ved samme temperaturer som de voksne. Gi dem daglig små sirisser eller andre små insekter pudret med kalk, og følg med på vekten.

Noen unger er vanskelige å få i gang med å spise. Det finnes ikke pålitelige tall for vekst, så følg med på kroppsformen. Flytt dem til et større terrarium med dypt sand når de vokser.

Helse og vanlige feil

Det finnes nesten ingen veterinærlitteratur om akkurat denne arten, så rådene bygger på erfaringer med slekten og andre ørkengekkoer. De typiske problemene er:

- For mye fuktighet, som gir sopp, hudinfeksjoner og dårlige hudskifter. Hold sanden tørr med bare ett lite fuktig skjul.
- Fedme av for mange feite insekter som melorm og voksmøllarver. Varier fôret, og følg med på halerotas omfang.
- Mangel på kalk og D3-vitamin, særlig hos avlshunner og unge dyr. Det gir bløte knokler og skjelving. Pudre fôret.
- Sand som svelges sammen med fôret. Gi gjerne insektene i en glatt skål.
- Tapt hale etter håndtering eller slåssing. Den vokser ut igjen, men blir mer avrundet.
- Vinterhvile for dyr som er tynne eller syke. Bare sunne dyr i god kondisjon må gå i hvile.

Oppsøk en veterinær med erfaring på krypdyr hvis dyret går ned i vekt, ikke spiser på flere uker eller har hevelser, hudsår eller besværet pust.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.